

Hafþórr - Friðarsamningurinn í Khöfn (1908)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Bókasafns Kópavogs.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

106- 341
draf
f

**Friðarsamningurinn
í Khöfn.**

Stórhrakleg afturför.

Samin af oss landhelgin.

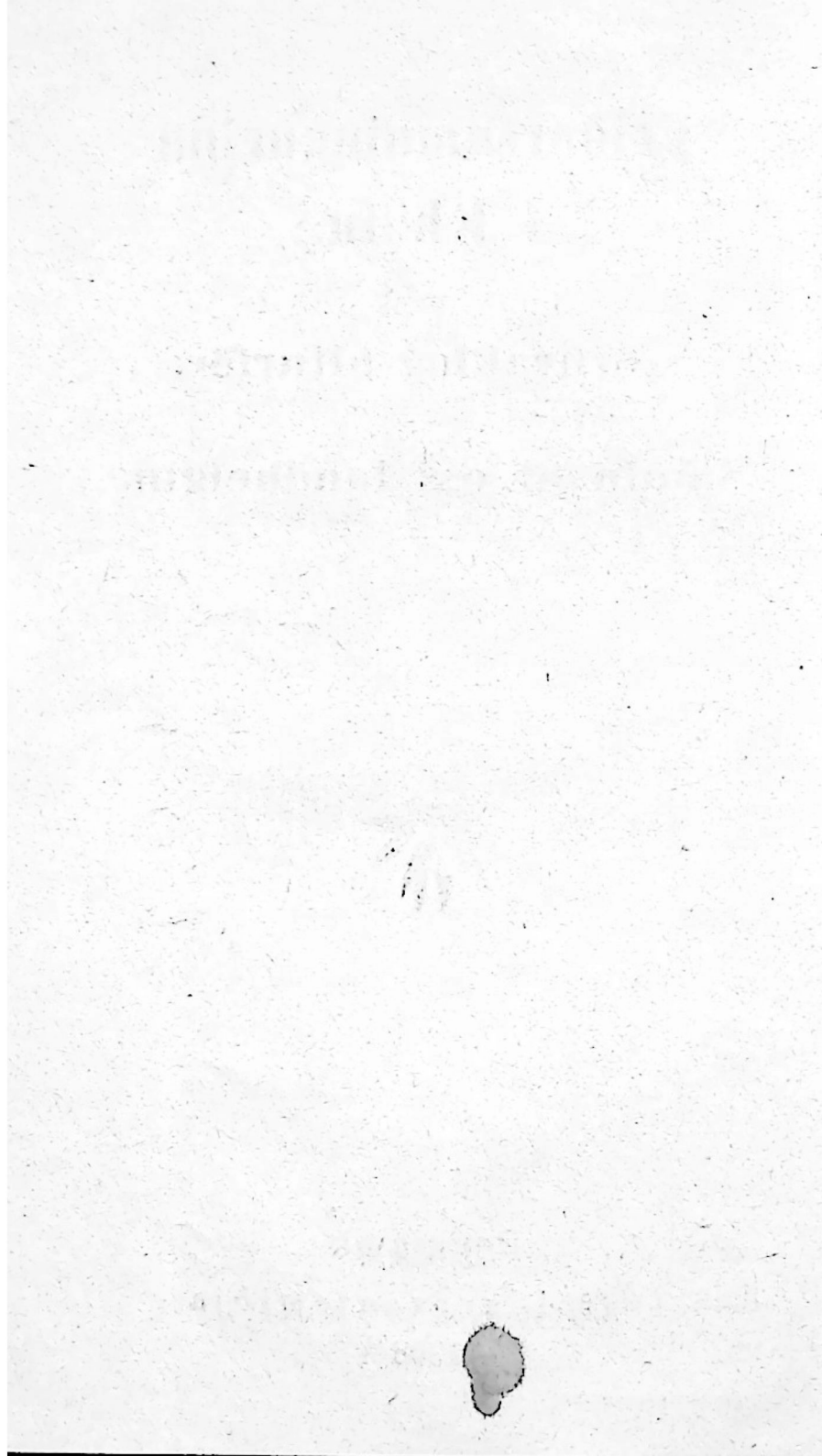

BOKASAFN KÖPAVOGS

Reykjavík

Ísafoldarprentsmiðja

1908

Ef jörð liggur að á eða fljóti, þá helgar ábúandinn sér veiðina í ánni út í hana miðja. Ef jörð liggur að veiði-vatni, þá helgar landið sér veiðina í vatninu fyrir landi jarðarinnar. Sé hólmi úti í veiðivatni, þá helgar hann sér veiði í því alt í kring um sig. Það eru talin sjálfsögð og eðlileg réttindi af hverri siðaðri þjóð, að veiðirétturinn fylgi slíku landi.

Hér á landi hefir landið að ánni helgað sér veiðina út í hana miðja þegar á landnámstíð. Hof og Ás í Vatnsdal liggja sínum megin hvort við Vatnsdalsá; af því að Ingimundur gamli leyfir Hrolleifi því að eins að veiða í ánni, að hans menn séu ekki að veiði þar, þá telur Hrolleifur sig beittan rangindum og berst um veiðina í ánni.

Íslenzka þjóðin býr á stórri jörð, Íslandi, og á alein rétt til fiskiveiðanna hér svo langt út á haf, sem

landið helgar sér, það er með öðrum orðum: svo langt sem landhelgi nær.

Þessi veiðiréttur er eðlilegur réttur, sem ábúandinn á landinu (þjóðin) á eftir þjóðaréttinum, og ef aðrar þjóðir eða þeirra skip vilja fara að veiða hér í landhelgi, þá fremja þeir alveg sams konar verknað, eins og sá maður, sem fer að veiða lax eða silung án leyfis fyrir landi þeirra jarða, sem aðrir menn búa á beggja megin árinna.

Það er þó að minsta kosti gripdeild, ef ekki á að kalla það þjófnæð.

Þjóðaréttinn brýtur engin þjóð viljandi á annari mentaðri þjóð, og ekki heldur þennan rétt.

Einhver kann að vilja segja, að þetta geri þó enskir botnvörpungar og fleiri þjóða botnvörpuskip. En nokkrir botnvörpungar frá Englandi eru ekki enska þjóðin eða brezka ríkið, sem sést af því, að þegar þessir botnvörpungar eru sektaðir háum sektum, og afli og veiðarfæri gerð upptæk, þá hreyfir

brezka ríkið hvorki hönd né fót til þess að rétta hluta þeirra.

Ríkið lýtur þjóðaréttinum, jafnvel þótt smámenni eigi í hlut.

Nú síðastliðinn vetur hefir verið gert samningsuppkast við Dani, og segir svona á einum stað:

»Um fiskiveiðar í landhelgi við Danmörku og við Ísland skulu Danir og Íslendingar jafn réttháir meðan 4. atriði 3. gr. er í gildi«.

Og þetta atriði, sem vitnað er til, hljóðar svo (3 og 4): »Gæzla fiskiveiðaréttar þegnanna að óskertum rétti Íslands til að auka eftirlit með fiskiveiðunum við Ísland eftir samkomu-
lagi við Danmörku«, er sameiginlegt mál.

Einn Uppkastspostulinn (J. Ó.) segir (í Alvöruorðinu), að Danir hafi því að eins rétt til þess að veiða hér í landhelgi eftir Uppkastinu, að þeir séu búsettir hér á landi.

Þetta er alveg rangt. Þeir kunna svo vel að vera í selstöð hér á landi,

að þeir munu veiða hér án þess að verða hér búsettir.

Ekkert orð í Uppkastsgreinum þessum bendir á neina búsetu.

Ekkert strandgæzluskip spyr um búsetu skipstjórans eða útgerðarmannsins; þau spyrja að eins um fánann, sem skipið siglir með. Ef fiskiskipið dregur upp danska fánann, þá er því ekkert gert, þótt það sé fyrir innan landhelgismarkið.

Er Esbjerg-útvegurinn, sem nú er hér við land, búsettur hér nú?

Nei, eigendurnir eru í Esbjerg eða annarstaðar í Danmörku, og ef Uppkastið verður að íslenskum og dönskum lögum, þá þurfa þeir ekki að skifta um heimili til þess að veiða hér í landhelgi, því að þá er þeim heimil veiði í landhelgi við Ísland.

Það er alveg óskiljanlegt, hvernig allir nefndarmennirnir, nema Skúli Thoroddsen einn, geta samið af Íslendingum þennan rétt, veiðina í landhelgi þjóðartorfunnar Íslands.

Það er líkast því, að mennirnir hafi ekki haft hugmynd um, hverju þeir voru að fleygja burtu. Danir hafa nóg fé — lánsfé að minsta kosti — til þess að senda hingað á 4—5 árum jafnmikinn skipastól *tiltölulega* eins og þann sem vér höfum nú sjálfir.

Íslendingar eiga nú 7 eða 8 botnvörpunga, 2 eða fleiri gufuskip, og 170 þilskip, sem fara til fiskjar.

Tiltölulega gætu þeir *nú* haft hér við land 300 botnvörpunga og 5000 seglskip.

Þessi skip ættu að veiða hér við land, ef þau öfluðu eins vel og íslenzku skipin hafa gert, fyrir **240 miljónir króna á ári.**

Eftir lögunum, sem Danir settu sér sjálfir 2. jan. 1871, eru fiskiveiðar, verzlun og siglingar í s l e n z k s é r m á l.

Því létu nefndarmennirnir, sem fóru héðan til að semja við Dani — auðvitað í óþökk flestra landsmanna —, því létu þeir ekki þar við standa?

Því eru þeir að semja af oss hinn eðlilega rétt fyrir voru eigin landi?

Þeir hljóta að hafa séð á því einhverja mikla hagsmuni fyrir Ísland í aðra hönd, sjálfsagt hagsmuni, sem gætu vegið upp svo sem 240 miljónir króna á ári; sá skildingur er ekki nema lítilræði í augum 6-menninganna (þ. e. allra nema Sk. Th.). En í öllu uppkastinu er hvergi neitt endurgjald að finna, nema útgjöld ein oss til handa, og tillagið, sem eru 60 þús. krónur, á að greiðast eitt skifti fyrir öll með $1\frac{1}{2}$ miljón króna, *sem vér líkast til sjáum aldrei einn eyri af*, því að Ísland verður bráðlega komið í skuld við Danmörku sem því svarar, um það það leyti, sem Uppkastið er orðið að lögum.

Réttindi Íslendinga til að veiða í danskri landhelgi eru einskis virði fyrir oss.

Skipstjóri, sem getur fengið 20,000 af bezta fiski með því að leita hans 2—20 mílur, fer ekki að sigla 600

mílur fram og aftur til þess að fá nokkur spyrðubönd af þyrsklingi.

Millilandanefndin semur af landinu rétt, sem hefir verið álitinn eðlilegur réttur hér á landi áður en Íslendingar fóru að setja sjálfum sér lög, rétt, sem allar siðaðar þjóðir viðurkenna í orði og verki. Nefndin samþykkir, að hleypa hér inn í landhelgina fiskiflota annars lands, sem enginn veit hvað skipamargur getur orðið, ef til vill 10,000 skipa, og það *fyrir alls ekki neitt*, eða réttindi, sem enginn Íslendingur mundi nokkuru sinni hafa hag af að nota. Það getur orðið þröngt á miðunum hér með þessu lagi.

Margir munu segja, að Danir kunni ekki til veiða hér við land; en það sem þeir ekki kunna, geta þeir lært, ekki sízt þegar ríkisþingið er boðið og búið til að greiða fyrir þá kenslukaupið meðan þeir eru að læra, með riflegum fjárstyrk úr ríkissjóði.

Ekki er 3. gr. 4, sem er prentuð hér að framan, vottur um miani

samningssnild en niðurlag 5. greinar. Eftir henni heldur Ísland óskertum rétti til að auka eftirlitið með fiskiveiðum við Ísland, en það verður náttúrlega að vera *eftir samkomulagi við Danmörku*. Einn Uppkastsmaður (J. Ó.) segir (í Alvöruorðinu), að vér Íslendingar getum vísað Dönum út úr landhelginni, þegar okkur sýnist; en hann gleymir að það verður að vera *eftir samkomulagi við Danmörku*. Veiti *Danir* ekki leyfi til þess, þá verða þeir að fá að fiska hér í næði í landhelgi.

Ef *Danir* væru nú búnir að koma sér upp nokkurum þúsundum fiskiskipa, þá má geta nærri, hvort samþykkið væri auðfengið. Geta má nærri, hvort þeir samþykktu það ótilneyddir, að þeim væri skipað heim og skipin látin fúna þar upp á landi. Engin þjóð fer að gera leik til þess, að kasta þann veg 100 miljónum í öskuhauginn.

En snildin hjá þeim 6-menningunum

felst þó enn þá meira í því, að þeir skuli gera samning, sem bannar oss alt eftirlit með fiskiveiðum (nema Danir samþykki) við vort eigið land. Eftirlitið með þeim er ekkert annað en löggæzla á sjó; það er engin tegund hernaðar. Eftir samningnum við aðrar þjóðir á skipstjóri á strandgæzluskipi að vera kapteinn í herskipaflota, sem er viðurkendur af þeim, því að maðurinn má ekki vera óvalinn skipstjóri; en ef Danir vildi ekki ljá okkur neinn af sínum mönnum, mundi hver önnur þjóð, sem við leituðum þess við, ljá oss mann, sem fullnægði því skilyrði. Snildin hjá þeim 6-menningunum er langmest í þvífólgin, að þeir semja af landinu réttinn til löggæzlu á sjó, nema Danir samþykki, að vér megum hafa hana sjálfir, fyrir þeirra náð.

Hver nauður rak oss Íslendinga til að semja um þessi mál einmitt nú? Því mátti það ekki bíða? Því þurfti að semja af landinu eðlilegan og við-

urkendan rétt á sjó, sem fylgir hverjum smáhólma? Hvað lá oss á því að þrengja svo að vorum eigin sjómönnum á vorum eigin fiskimiðum, að þeir verði ef til vill að hætta atvinnu sinni, fara af landi burtu, eða að gerast danskir hásetar?

Því mega ekki Íslendingar vera verðir sinna eigin laga?

Hvað liggur oss á því, að gera enda á íslenzku þjóðerni og þjóðréttindum og semja þau af oss, okkur til skamm-
ar og skapraunar?

Það er auðskilið, vegna hvers Danir vilja semja sem fyrst.

Augu erlendra þjóða hafa opnast, og þær vita nú, að Ísland er til, og að það er framtíðarland eitt hið mesta í Norðurálfu heims.

Ef Íslendingar réttu út höndina í þá átt, byðu einhver lítilfjörleg boð, t. d. kolahafnir handa 2—3 ríkjum sem stunda hér fiskiveiðar, þá væri auðunnið mál, að fá viðurkenningu þessara ríkja fyrir sjálfstæði Íslands í staðinn. Þeg-

ar því var varpað fram af Dönum í vor, að þeir þyrftu að senda hingað herskip til »að friða« landið, þá svöruðu franskir menn, að þá mundu þeir senda herskip hingað til þess að gæta hér franska hagsmuna fyrir Dönum. Þá feldu Danir niður það tal. Líkt þessu hugsa fleiri þjóðir. Þetta vita Danir, og sú nauður knýr þá til að semja; því móti stórveldi geta þeir ekki sagt eitt einasta orð. Nauðurin, sem Íslendinga hefir rekið til samninganna, er 500 ára stríðið um þjóðerni vort, 500 ára stríð við »danska mekt«, því að danskrar stjórnvизku hefir aldrei heyrst getið í nokkurri mannkynssögu.

En því þurfum vér nú að semja af oss þjóðerni og þjóðréttindi við þessa »dönsku mekt«, þjóð sem á 10 öldum er orðin einu tíundi hluti þess, sem nú hefir verið? Höfum vér borið lægra skjöld í höfuðorustunni nú á síðustu árum? Jú, vér höfum verið ofurliði bornir í tveggja ára át-

veizlum, og skilið eftir í þeim skynsemi, drengskap, ráð og rænu.

Ef alþingi samþykkir *fríðarsamninginn í Höfn*, þá skrifar það undir dauðadóm íslenzks þjóðernis og þjóðréttinda, og skrifar endann á Íslands sögu. Það yrði frægt þing. En hver skyldi kjósa sér að fá grafskriftina þá yfir sig?

Hafþórr.

